

УДК 1.091

Сайніді Д. С.¹, Ємельяненко Є. О.²

¹студ.гр. КНТ-139 НУ «Запорізька політехніка»

²канд.філос.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ПОДІБНЕ ТА ВІДМІННЕ В СТОЇЦИЗМІ ДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ ТА ДАВНЬОГО РИМУ

Філософія стоїцизму: якою вона постає для людей? Сьогодні це вчення набуло не надто веселкових відтінків. Більшість сприймає стоїків як сурових особистостей, які терплять усі життєві негаразди, не намагаючись їх подолати. Проте таке уявлення про сутність вчення не зовсім вірне.

Стоїцизм – це про те, як бути щасливим навіть в найбільш важкій ситуації. Це роздуми про свої емоції, про причини їх виникнення, а також уміння направляти їх собі на благо. Для детального і правильного уявлення про цю філософію варто розглянути стоїцизм Давньої Греції та Давнього Риму у їх порівняльному аспекті. Ця школа філософів вперше виникає в Давній Греції завдяки Зенону та Кітіону близько 300р. до н.е. Вони намагалися поєднати логіку, фізику, етику в одну систему. Філософію стоїки часто порівнювали з людським організмом, логіку вважаючи скелетом, етику – м'язами, а фізику – душею. Стоїки стверджували, що у світі панує необхідність, людина не може їй протистояти, але «мудрого необхідність веде, дурного ж – волочить».

Головний принцип стоїцизму – вміння розрізняти, що знаходиться під нашим контролем, а що – ні. Слід сконцентрувати свої зусилля на першому і не витратити свій час на друге. Особливість стоїцизму – його практичність. До нього не застосовується ідея, що філософія – це суто теоретичні міркування, які не мають нічого спільного з реальним світом. Крім того, стоїцизм відрізняється відкритістю до нових знань і готовністю до критики.

Греки виховували в собі атарак і апатію, покору долі. Обставини зовнішнього життя нічого не означали для їх внутрішнього стану. Стоїк може бути щасливий за найнещасніших обставин. В людині завжди достатньо сили, щоб гордо і з гідністю нести свою долю, а якщо того вимагатиме честь, то без страху піти з життя.

Стоїки виправдовували самогубство не тільки теоретично, але й практично. На ранніх етапах розвитку стоїцизму в Давньому Римі дане вчення мало чим відрізнялося від грецького. Так Панетій значною мірою дотримувався старого стоїцизму. У нього зустрічається поняття логосу, аналогічне поняттю, наприклад, у Хрисиппа, який дотримувався подібних онтологічних поглядів. В області етики він дещо наблизив до практичного життя ідеал мудреця-стоїка.

Погляди римських стоїків відрізнялися від грецьких за тональністю – силою свого почуття і виразністю поезії, – і це пояснювалося зміною соціальних умов. Спадала гідність людей і разом з тим спадала їх впевненість.

У римських стоїків провідними рисами стають не гордість, гідність, впевненість в собі і внутрішня непохитність, а, скоріше, слабкість, відчуття нікчемності, розгубленість, надломленість. Немає у них і оптимізму греків.

Поняття зла і смерті виходять на перший план. Римські стоїки демонструють стійкість до відчаю і терпіння, крізь яку проривається мотив духовної свободи.

Стоїцизм Давньої Греції та Давнього Риму вніс суттєві зміни в думці людей. Незважаючи на відмінності, у вченнях один початок.

Навіть сьогодні люди керуються елементами стоїцизму, можливо, не розуміючи цього. Тому можна зробити висновок, що дана філософія актуальна як тоді, так і зараз.